

BADANIA

EKSPERTYZY

REKOMENDACJE

KSENIYA HOMEL

**DIAGNOZA SYTUACJI
ORGANIZACJI I INICJATYW
OSÓB Z DOŚWIADCZENIEM
MIGRACJI I UCHODŹSTWA
W POLSCE
RAPORT Z BADAŃ**

**INSTYTUT SPRAW
PUBLICZNYCH**

KSENIYA HOMEL

**DIAGNOZA SYTUACJI
ORGANIZACJI I INICJATYW
OSÓB Z DOŚWIADCZENIEM
MIGRACJI I UCHODŹSTWA
W POLSCE
RAPORT Z BADAŃ**

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
Program Polityki Migracyjnej

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu “My o nas dla Was – wiedza na rzecz organizacji migranckich”, realizowanego z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG

Opracowanie redakcyjne: Marcin Grabski (mesem.pl)

ISBN: 978-83-7689-414-0

CC BY-NC-ND- 4.0, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2022

Wydawca:
Fundacja Instytut Spraw Publicznych
00-031 Warszawa, ul. Szpitalna 5 lok. 22
tel.: (22) 55 64 260, faks: (22) 55 64 262
e-mail: isp@isp.org.pl, www.isp.org.pl

Spis treści

Wstęp	4
Metodologia badania	7
Charakterystyka organizacji	9
Wnioski końcowe	28
Rekomendacje	30
Aneks	32

Wstęp

Dynamiczny wzrost liczby osób przybywających do Polski oraz ich zainteresowanie osiedleniem się w Rzeczypospolitej Polskiej ożywiają dyskusję na temat pogłębienia etnicznego różnicowania (Dolińska, Makaro 2021) polskiego społeczeństwa oraz partycypacji społecznej i politycznej migrantów i migrantek.

Według danych Urzędu do spraw Cudzoziemców liczba migrantek i migrantów decydujących się na osiedlenie się w Polsce stale wzrasta. Jest to szczególnie wyraźnie widoczne wśród obywateli Ukrainy, Białorusi, Gruzji oraz Indii. Jak wynika z danych statystycznych Urzędu do spraw Cudzoziemców, w 2021 roku o 39% zwiększyła się liczba złożonych wniosków o udzielenie zezwolenia na pobyt (czasowy, stały i rezydenta długoterminowego) w porównaniu z rokiem poprzednim¹.

Wraz ze wzrostem liczebności społeczności migranckich obserwujemy także większe zaangażowanie społeczne i polityczne liderów i liderki oraz powstawanie nowych organizacji i inicjatyw migranckich czy uchodźczych. Przejmują one bardzo dużo zadań dotyczących pomocy, poradnictwa oraz wsparcia integracji. Od 2020 roku organizacje diaspory białoruskiej przyjęły szczególnie aktywną rolę na rzecz wsparcia i reprezentacji politycznej interesów Białorusinów i Białorusinek w Polsce. Niniejszy raport zakończono już w okresie agresji militarnej Rosji na Ukrainę, która ukazała, jak ważną rolę w sytuacji kryzysowej odgrywają organizacje migranckie, zwłaszcza prowadzone przez diasporę ukraińską. Kluczowe okazały się oferowane przez te organizacje znajomość warunków i języka oraz zrozumienie potrzeb nowo przybywających.

Uważamy, że rola organizacji i inicjatyw migranckich w perspektywie długofalowej będzie wzrastać. W związku z tym zagadnienia samoorganizacji i rzecznictwa we własnej sprawie stają się bardzo ważne i wymagają uwagi podmiotów publicznych, społecznych oraz naukowych.

W niniejszym raporcie przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu „My o nas dla Was – wiedza na rzecz organizacji migranckich”, realizowanego w okresie od 1 kwietnia 2021 roku do 31 marca 2023 roku ze środków funduszu Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach programu „Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy” przez konsorcjum następujących organizacji: Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Fundacja Kultury bez Granic,

¹ Dane Urzędu do spraw Cudzoziemców według dokumentu *Napływ cudzoziemców do Polski w latach 2014–2021* (stan na dzień 1 stycznia 2022 roku).

Fundacja Kobiety Wędrownie, Fundacja WOT. Celem projektu jest dostarczenie rzetelnej wiedzy o funkcjonujących obecnie w Polsce organizacjach migranckich zarządzanych przez osoby z doświadczeniem migracji i działających na rzecz takich osób.

Omawiane badanie – stanowiące jeden z etapów realizacji projektu „My o Nas dla Was – Wiedza na rzecz organizacji migranckich” – miało charakter jakościowy, a jego celem było poznanie organizacji i inicjatyw migranckich i uchodźczych w Polsce oraz analiza czynników, które wpływają na ich funkcjonowanie oraz współpracę z innymi podmiotami.

Na potrzeby badania oraz niniejszego raportu przyjęliśmy następującą definicję organizacji migranckiej lub uchodźczej: założona i koordynowana przez osobę z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa inicjatywa społeczna reprezentująca interesy społeczności imigranckiej lub uchodźczej oraz realizująca działania na rzecz tej społeczności lub grupy (Nowosielski 2020; Rodriguez-Fraticelli et al. 1991; Pawlak, Matusz-Protasiewicz 2015). W badaniu uwzględnione zostały zarówno podmioty sformalizowane (stowarzyszenia, stowarzyszenia zwykłe, fundacje), jak i nieformalne inicjatywy społeczne.

Warto podkreślić, że organizacje oraz inicjatywy migranckie i uchodźcze w Polsce są bardzo zróżnicowane pod względem zarówno reprezentacji wspólnot lub grup narodowościowych, jak i liczebności, formy i modelu organizacji oraz rozmieszczenia geograficznego. W Polsce funkcjonują organizacje zrzeszające różne społeczności (w trakcie badania zidentyfikowane zostały organizacje wspólnot: tadżyckiej, rosyjskiej, kosowskiej, białoruskiej, palestyńskiej, wietnamskiej, ukraińskiej, tureckiej, nepalskiej oraz czeczeńskiej). Ponadto wiele organizacji i inicjatyw zidentyfikowanych podczas realizacji badania nie opiera się na kryterium narodowościowym czy etnicznym. Część z nich jest zorientowana na działania na rzecz wszystkich osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Zaangażowanie i obecność tych organizacji czy inicjatyw stanowi ważny element bezpośredniego włączania głosu osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w debatę publiczną na rzecz dialogu międzykulturowego i zapewnienia inkluzji społecznej.

Raport składa się z sześciu rozdziałów, poświęconych w kolejności: opisowi metodologii badania, charakterystyce organizacji objętych badaniem, charakterystyce zarządzania organizacjami, analizie działań organizacji, współpracy wewnątrzsektorowej, współpracy z mediami oraz działalności komunikacyjnej z odbiorcami organizacji i inicjatyw.

Każdy rozdział zawiera listę wyzwań wyszczególnionych przez uczestniczących w badaniu liderów i liderki oraz ich rekomendacje. Raport zamykają

dwa aneksy (lista organizacji uczestniczących w badaniach jakościowych oraz pytania ankietowe).

Liczymy na to, że niniejszy raport będzie stanowił interesujący materiał dla szerokiego grona podmiotów społecznych i publicznych oraz że przyczyni się do dalszej dyskusji i kontynuacji prac nad wzmocnieniem potencjału społecznych organizacji i inicjatyw migranckich oraz uchodźczych w Polsce.

Prawo do samoorganizacji w Polsce

Osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa mogą podejmować w Polsce działalność społeczną przez założenie organizacji społecznej lub podjęcie działań jako grupa nieformalna.

Podstawowe akty prawne regulujące funkcjonowanie organizacji społecznych w Polsce oraz warunki zakładania organizacji przez osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa to:

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 roku o fundacjach (Dz.U. z 2020 r., poz. 2167) – art. 2 ust. 1: „Fundacje mogą ustanawiać osoby fizyczne niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania bądź osoby prawne mające siedziby w Polsce lub za granicą”.

- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 2261) – art. 4. ust. 1–2: „Cudzoziemiec, niemający zameldowania na terytorium Polski, może wstąpić do stowarzyszenia, którego statut przewiduje taką możliwość. Cudzoziemcy, mający zameldowanie w naszym kraju, mogą tworzyć stowarzyszenia zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich”.

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r., poz. 1057; Dz.U. z 2021 r., poz. 1038, 1243 i 1535).

Z badań wynika, że najbardziej popularną formą zrzeszania się wybieraną przez osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa jest fundacja (szerzej na ten temat w rozdziale trzecim).

Liderzy i liderki zakładają również organizacje wraz z Polkami i Polakami (Pawlak, Matusz-Protasiewicz 2015), przeważnie ze względu na konieczność spełnienia wymogów formalnych i łatwiejszego przejścia procedur biurowatycznych.

Metodologia badania

Jak już zaznaczono we *Wstępie*, niniejszy raport przedstawia wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu „My o nas dla Was – wiedza na rzecz organizacji migranckich”, realizowanego ze środków funduszu Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach programu „Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy”. Partnerami projektu są Fundacja Instytut Spraw Publicznych (lider projektu), Fundacja Kultury bez Granic, Fundacja Kobiety Wędrownie, Fundacja WOT. Badanie zostało zrealizowane w okresie od kwietnia 2021 roku do stycznia 2022 roku i miało charakter badań partycypacyjnych, co oznacza, że liderzy i liderki organizacji oraz inicjatyw społecznych uczestniczyli w konsultacji obszarów i pytań badawczych, a także wyników badań.

W trakcie realizacji projektu została zainicjowana Branzowa Sieć Współpracy – platforma organizacji migranckich mająca za zadanie między innymi udział w konsultacjach w ramach projektu, w tym w opracowaniu rekomendacji dotyczących rozwoju organizacji migranckich i zwiększania ich wpływu na życie społeczne.

Przedmiot badania stanowiły organizacje oraz inicjatywy nieformalne założone i prowadzone przez osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Należy wskazać, że badania miały charakter eksploracyjny, gdyż temat aktywności społecznej osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Polsce pozostaje mało rozpoznany, a na jego temat brakuje badań i szczegółowych informacji. W związku z tym celem badania było rozpoznanie i dotarcie do organizacji oraz inicjatyw migranckich i uchodźczych w Polsce, diagnoza ich kondycji i potrzeb oraz poznanie opinii liderów i liderek na temat współpracy wewnątrzsektorowej (wewnątrz sektora organizacji pozarządowych).

Podczas badania uczestniczące w nim osoby zostały poproszone o wspólne wypracowanie rekomendacji na rzecz wzmocnienia organizacji i inicjatyw imigranckich w Polsce. Rekomendacje te znalazły się w poszczególnych rozdziałach oraz w podsumowaniu niniejszego raportu.

Badanie obejmowało:

1. analizę danych zastanych, w tym:

- analizę aktów prawnych dotyczących regulacji funkcjonowania sektora organizacji pozarządowych oraz zasad samoorganizacji osób z doświadczeniem migracji w Polsce,
- analizę zestawień statystycznych oraz dostępnych raportów na temat funkcjonowania trzeciego sektora w Polsce (między innymi raporty Głównego Urzędu Statystycznego, Stowarzyszenia Klon/Jawor, Stowarzyszenia Interwencji Prawnej czy Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent) oraz literatury naukowej dotyczącej organizacji i inicjatyw społecznych osób z doświadczeniem migracji,
- analizę profili organizacji i inicjatyw zaproszonych do Branżowej Sieci Współpracy (między innymi strony internetowe oraz profile w mediach społecznościowych, dane dotyczące celów organizacji publicznie dostępne na portalu Krajowego Rejestru Sądowego Ministerstwa Sprawiedliwości rejestr.io).

2. Ankietę online „Diagnoza inicjatyw i organizacji migranckich w Polsce”, dostępną w czterech wersjach językowych (polski, ukraiński, rosyjski, angielski).

3. Badania jakościowe, w tym:

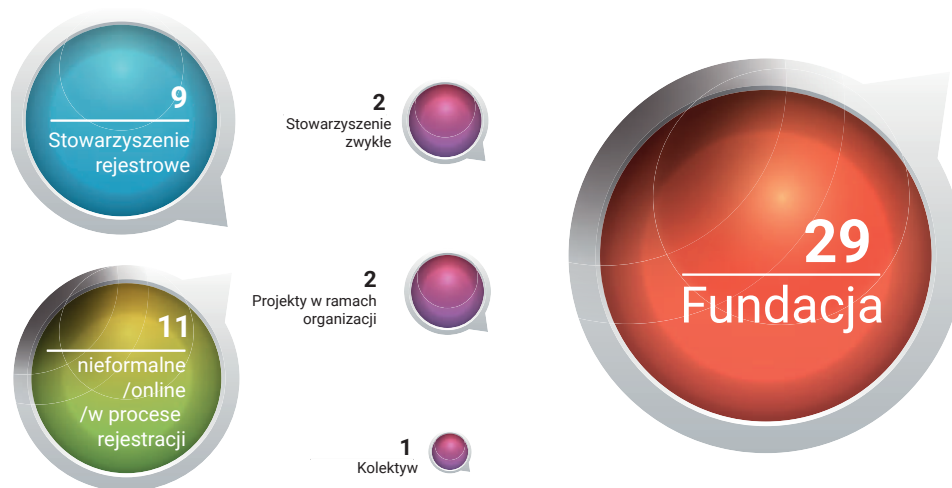
- wywiady pogłębione z liderami i liderkami organizacji i inicjatyw migranckich oraz z przedstawicielami i przedstawicielkami organizacji wspierających aktywność podmiotów w sektorze społecznym lub działających w obszarze wielokulturowości,
- wywiady grupowe.

Główne wyzwanie przy realizacji badania dotyczyło określenia liczby tych organizacji – z braku danych gromadzonych przez instytucje publiczne oraz jednoznacznego zdefiniowania organizacji jako migranckich i uchodźczych ze względu na zakres realizowanej działalności – i specyfikę ich formalnego zarejestrowania (część organizacji była zakładana wraz z Polakami, zwłaszcza na etapie rejestracji). Kolejnym wyzwaniem były trudności w nawiązaniu kontaktu z poszczególnymi organizacjami i inicjatywami, wynikające z obciążenia pracą liderów i liderek oraz z ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 w Polsce. Część organizacji nie odpowiedziała na zapytania dotyczące udziału w badaniach. Zakładamy, że wiele takich podmiotów mogło zawiesić lub czasowo wstrzymać swoją działalność.

Charakterystyka organizacji

Na podstawie przeprowadzonych badań udało się zidentyfikować pięćdziesiąt cztery podmioty.

Rysunek 1: Forma organizacyjna podmiotów uczestniczących w badaniu

Forma organizacyjna

Organizacje uczestniczące w badaniu oraz zaproszone do Branżowej Sieci Współpracy działały w różnej formie. Jako podstawowy zastosowaliśmy podział na organizacje formalne, inicjatywy działające przy organizacjach formalnych oraz inicjatywy nieformalne: czterdzieści dwie organizacje miały status prawny fundacji, stowarzyszenia lub stowarzyszenia zwykłego, dziewięć inicjatyw nieformalnych było opartych na aktywności lidera lub liderki albo na działalności w mediach społecznościowych (grupy na Facebooku i Telegramie), dwie inicjatywy były realizowane przy organizacjach społecznych na rzecz osób z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa, ale w założeniu miały możliwość dalszego rozwoju jako samodzielna organizacja.

Najbardziej popularną formę prawną stanowiła fundacja. Forma taka, w opinii badanych, wiąże się ze stosunkowo łatwą procedurą administracyjną oraz prostszymi formalnymi warunkami prowadzenia organizacji. Jednym z kryteriów formalnych przemawiającym na korzyść fundacji był brak konieczności posiadania obywatelstwa polskiego oraz możliwość rozwoju indywidualnej inicjatywy fundatora lub fundatorki.

W opinii respondentów jest to proces formalnie dosyć prosty, jednak długotrwały. Główne bariery dotyczyły spełnienia wymogów formalnoprawnych oraz wydłużania się procedury rejestracji organizacji. Od momentu złożenia dokumentów do formalnej rejestracji czas oczekiwania wynosił kilka miesięcy. Liderzy i liderki korzystali ze wsparcia zaprzyjaźnionych organizacji działających na rzecz osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa lub organizacji wspierających podmioty trzeciego sektora (w zakresie konsultacji prawnych, przygotowania statusu oraz dokumentów niezbędnych do rejestracji). Rozwiązaniem dla niektórych organizacji było zarejestrowanie inicjatywy wraz ze znajomymi z Polski.

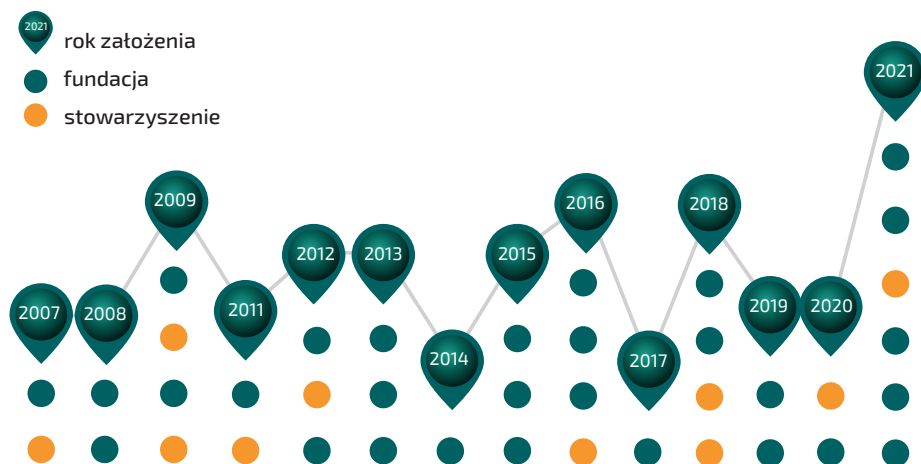
Część inicjatyw realizowała działania jako grupa nieformalna. Niektóre z nich rozważały zarejestrowanie organizacji w przyszłości lub były w trakcie rejestracji. Zarejestrowanie organizacji wiąże się głównie z możliwością pozyskiwania środków finansowych oraz realizacji zadań w ramach współpracy z innymi podmiotami. Dla części organizacji był to formalny wymóg ze strony potencjalnych partnerów do współpracy. Atutem pozostania inicjatywą nieformalną była większa elastyczność pracy i możliwość podejmowania działań ad hoc, w tym działań kryzysowych. Ponadto liderzy i liderki podkreślali, że zniechęca ich do formalizacji poczucie wyczerpania biurokracją związaną z administrowaniem organizacją i projektami.

Kolejnym przykładem inicjatyw objętych badaniem było działanie w ramach organizacji na rzecz osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w formie programu lub projektu społecznego. Taka formuła pracy została oceniona pozytywnie, ponieważ pozwala na minimalizowanie wyzwań związanych z zarządzaniem organizacją, zapewnia dostęp do zasobów organizacji (sprzęt, lokal), oferując przy tym na pewną autonomię w realizacji własnych założeń i w osiąganiu celów.

Charakterystyka organizacji

W badaniu uczestniczyły organizacje i inicjatywy o zróżnicowanym stażu działalności, założone między 2008 a 2021 rokiem. Widoczny jest wzrost zainteresowania liderów i liderek społeczności migranckich i uchodźczych aktywnością w sektorze społecznym.

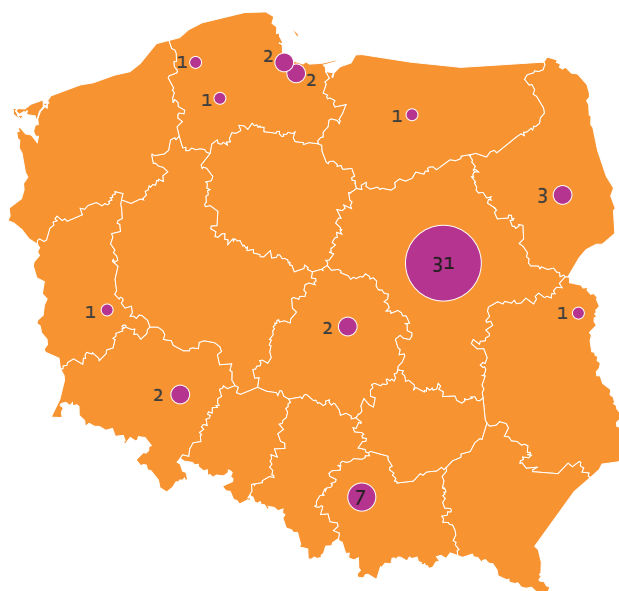
Rys. 2: Rok założenia podmiotów uczestniczących w badaniu

Z badań wynika wzrost zainteresowania powoływaniem fundacji, więcej organizacji jest zaangażowanych w działania specjalistyczne oraz zapewnienie całościowego wsparcia (pomoc prawna, pomoc psychologiczna).

Rozmieszczenie geograficzne

Rysunek 3: Rozmieszczenie geograficzne podmiotów uczestniczących w badaniu

Większość organizacji i inicjatyw objętych badaniem funkcjonuje w dużych ośrodkach miejskich. Pod względem liczby zarejestrowanych inicjatyw oraz różnorodności, jeśli chodzi o reprezentację społeczności migranckich i uchodźczych, liderem jest Warszawa. W latach 2020–2021 zanotowano większą dywersyfikację regionalną, głównie przez wzrost liczby nowych organizacji białoruskich.

Zasięg działania organizacji

Większość organizacji ma charakter lokalny – jest oparta na zaangażowaniu grupy sojuszników albo aktywności liderów i liderki w obszarach działań pomocowych albo reprezentowania interesów wybranej grupy czy społeczności. Część organizacji ma charakter ogólnokrajowy, wiąże się to bowiem z rozproszeniem członków w różnych miastach w Polsce. W niedużym stopniu organizacje działają międzynarodowo, głównie w zakresie wymiany doświadczeń oraz na rzecz upowszechniania informacji o sytuacji w kraju pochodzenia i w obszarze organizowania pomocy humanitarnej.

Żeby lepiej poznać specyfikę organizacji oraz inicjatyw migranckich i uchodźczych w Polsce, przyjrzelśmy się szczególnie ich grupom docelowym, osiąganym celom i zakresowi działania poszczególnych podmiotów.

Kategorie organizacji według grupy docelowej i celów podejmowanych działań

Pod względem odbiorców działań organizacje różnią się głównie tym, że część z nich jest skierowana na wsparcie określonej społeczności migranckiej. W Polsce szczególnie aktywnie działają organizacje białoruskie, ukraińskie, wietnamskie, czeczeńskie i bośniackie. W badaniu wzięli udział także liderzy i liderki reprezentujący Palestyńczyków, Kosowian, Tadżyków i inne grupy w Polsce. Wyjątkiem są w tym zakresie organizacje afrykańskie, które z założenia nie odnoszą się do konkretnego kraju pochodzenia, lecz ukierunkowane są na wsparcie osób z całego kontynentu (kładąc nacisk na kształtowanie młodego pokolenia, upowszechnianie wiedzy na temat krajów afrykańskich oraz działania edukacyjne na rzecz zapobiegania dyskryminacji i ksenofobii).

Drugą grupę organizacji stanowią podmioty prowadzące działania skierowane do wszystkich osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. W większości były to organizacje założone przez liderów i liderki z doświadczeniem uchodźstwa.

Warto podkreślić, że część organizacji specjalizuje się i działa na rzecz wybranej grupy, na przykład dzieci z doświadczeniem migracji, kobiet z doświadczeniem uchodźstwa czy osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce.

Wszystkie organizacje uczestniczące w badaniu wskazały, że część swoich działań kierują zarówno na społeczność lokalną, jak i na szerzej rozumiane społeczeństwo polskie. Wśród celów stawianych przed organizacjami wymieniano wspieranie rozwoju dialogu międzykulturowego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wsparcie integracji społecznej.

Organizacje i inicjatywy migranckie i uchodźcze w Polsce:

- diasporalne,
- prowadzące działania skierowane do wszystkich osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa,
- ukierunkowane na społeczeństwo polskie.

Podział organizacji pod względem zakresu działania:

- kulturalno-oświatowe,
- działające na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego,
- działające na rzecz praw osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa oraz wolności religijnych,
- rzecznicze – działające na rzecz reprezentacji interesów wspólnoty,
- działające na rzecz integracji wewnętrznej społeczności migranckiej, a także społeczności mniejszości narodowych i etnicznych,
- działające na rzecz integracji społecznej i pogłębienia dialogu międzykulturowego,
- pomocowe – zapewniające całościowe wsparcie oraz pomoc specjalistyczną,
- polityczne.

Wśród inicjatyw nieformalnych zidentyfikowanych w badaniu większość była skupiona wokół idei integracji i zapewnienia wzajemnej pomocy.

Zarządzanie organizacją

Kolejny rozdział dotyczy analizy kondycji organizacji oraz inicjatyw migranckich i uchodźczych w Polsce. W raporcie uwzględniliśmy następujące elementy: wybrany model organizacji pracy, stan osobowy, zarządzanie finansowe, dysponowanie lokalem przez organizację.

Model organizacji pracy

Organizacje objęte badaniem różnią się pod względem sposobu organizowania swojej pracy, a także formy zaangażowania liderów i liderek oraz zespołu. Większość osób uczestniczących w badaniu na co dzień wykonuje pracę zawodową, a prowadzenie organizacji uznaje jako dodatkowe działania aktywistyczne, realizowane w wolnym od pracy czasie.

Znacznie mniejsza liczba liderów i liderek postrzega swoje zaangażowanie jako pracę zawodową. Występuje to najczęściej wśród organizacji zapewniających usługi specjalistyczne (na przykład pomoc prawną, pomoc psychologiczną, prowadzenie szkoły dla dzieci z doświadczeniem migracji i uchodźstwa).

Większość liderów i liderek koordynuje pracę organizacji społecznej niezależnie od własnej pracy zawodowej.

Stan osobowy

Pod względem liczby osób zaangażowanych w działania organizacji i inicjatyw migranckich można wyróżnić:

- organizacje jednoosobowe albo angażujące małe grupy (działania lidera lub liderki bez stałego zespołu: dwie, trzy osoby),
- organizacje zespołowe (stały zespół oraz wolontariat).

Model pracy

Większość organizacji działa lokalnie. W wypadku niektórych organizacji diasporalnych, zaangażowanych przede wszystkim w działania na rzecz praw człowieka i wolności politycznych, społeczno-oświatowych i politycznych, charakterystyczne jest rozproszenie członków w różnych miastach w Polsce oraz transnarodowa współpraca diaspory (na przykład inicjatywy Palestyńczyków w Polsce).

Oceniając model pracy wewnętrznej, organizacje podkreślają wartość współpracy horyzontalnej zespołu, otwartość na pomysły swoich członków, wsparcie realizacji projektów zgłaszanych przez członków zespołu.

Odpłatną pracę w organizacjach i inicjatywach społecznych można podzielić na zatrudnienie stałe oraz zatrudnienie na podstawie umów cywilnoprawnych przy realizacji określonych działań projektowych. Większość organizacji wskazała jednak wyzwania związane z zapewnieniem stabilnego zatrudnienia. Część osób pracuje na krótkoterminowych umowach w ramach realizowanych projektów. Znaczny wymiar pracy jest oparty na świadczeniu wolontariatu oraz na osobistym zaangażowaniu liderów i liderek.

Większość organizacji korzysta z pomocy wolontariuszy i osób wspierających. Szczególnie duże znaczenie mają w tym zakresie sieci migranckie i diaspory, głównie w ramach kontaktu za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz znajomości prywatnych. Uczestniczący w badaniu liderzy i liderki wskazali, że bardzo ważne jest dla nich zapewnienie wsparcia wolontariuszom, między innymi przez organizowanie spotkań integracyjnych i sportowych, wspólnych wyjazdów, konsultacji indywidualnych z koordynatorami i koordynatorkami oraz psychologami i psycholożkami.

Wyzwania dotyczące modelu pracy i stanu osobowego organizacji czy inicjatywy są ze sobą powiązane. Z jednej strony sporym wyzwaniem jest brak płynności zasobów kadrowych i mocy przerobowych. Wiąże się to z przeciążeniem, niemożnością podziału obowiązków oraz – w rezultacie – wypaleniem zawodowym i emocjonalnym personelu. Szczególnie dotkliwie jest to odczuwalne wśród inicjatyw nieformalnych. Dla części organizacji kolejnym wyzwaniem w tym zakresie jest brak doświadczenia osób w zarządzaniu sprawami administracyjnymi i łączeniu tych zadań z praktyczną realizacją działań projektowych. Wynika to częściowo z tego, że zespół organizacji stanowią wolontariusze i osoby zaangażowane społecznie, które nie zawsze posiadają wiedzę i kompetencje w tym zakresie. Szczególne trudności są dostrzegane w kwestiach księgowych oraz w wypełnianiu obowiązków sprawozdawczych.

Sytuacja finansowa

Liderzy i liderki organizacji i inicjatyw społecznych raczej negatywnie oceniają kondycję finansową i dostępność funduszy. Większość organizacji dąży do dywersyfikacji źródeł finansowania działalności.

Badane organizacje w większości oceniają sytuację finansową swoich inicjatyw jako niestabilną i niewystarczającą w stosunku do potrzeb organizacji. Znaczna część aktywności organizacji jest oparta na działaniach projektowych.

Podstawowym źródłem finansowania organizacji i inicjatyw objętych badaniem są środki przekazywane przez samorządy, granty i programy wsparcia organizacji społecznych, granty unijne oraz międzynarodowe.

Główną barierę w tym zakresie stanowią ograniczona pula dostępnych środków zewnętrznych oraz brak przejrzystych programów konkursowych. Młode organizacje dostrzegają wiele dodatkowych wyzwań w dostępie do środków zewnętrznych. Bariery wynikają, z jednej strony, z braku doświadczenia w aplikowaniu o granty, z drugiej zaś – z braku otwartości innych podmiotów na współpracę z młodymi organizacjami i inicjatywami.

W lepszej sytuacji finansowej są organizacje mające możliwość pozyskiwania dodatkowych środków na pokrycie swoich kosztów z prowadzonej działalności gospodarczej. Część organizacji utrzymuje się ze składek członkowskich i z darowizn od darczyńców indywidualnych. Rozwiązaniem na rzecz zapewnienia reagowania w sytuacjach kryzysowych jest także zorganizowanie zbiórek finansowych online oraz zbiórek rzeczowych. Część środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań organizacji pokrywają liderzy i liderki z własnych zasobów, na przykład z pracy zawodowej.

Warunki lokalowe

Dysponowanie lokalem jest uznawane za ważne w skutecznej realizacji działań oraz do zapewnienia miejsca spotkań i warsztatów. Większość organizacji objętych badaniem nie ma własnej siedziby lub ze względów organizacyjnych i finansowych zrezygnowało z utrzymania lokalu. Przyczyniają się do tego wysokie koszty utrzymania i wynajmu, brak stabilnego źródła finansowania oraz krótkoterminowość realizowanych projektów. Część organizacji pozytywnie ocenia doświadczenie korzystania z przestrzeni udostępnianych przez podmioty publiczne i prywatne (muzea, biblioteki, miejskie ośrodki kultury, szczególnie wysoko była oceniana możliwość z korzystania z oferty Centrum Wielokulturowego w Warszawie) oraz przestrzeni organizacji społecznych.

Główne bariery w zarządzaniu organizacją lub inicjatywą społeczną w Polsce – w opinii badanych:

- Wyzwania związane ze spełnieniem warunków administrowania organizacją społeczną.
- Skomplikowane procedury formalne, prowadzenie księgowości.
- Brak możliwości zatrudnienia personelu na stałe.
- Brak stałej siedziby.
- Wypalenie zespołu, zaangażowanie indywidualne lidera lub liderki.
- Brak możliwości kontynuacji działań, zapewnienia stabilności organizacji.
- Brak stabilnego źródła dochodów, trudności w finansowaniu działalności.
- Słabsza infrastruktura sektora organizacji pozarządowych w mniejszych miejscowościach.
- Przerwy w prowadzeniu działalności lub tymczasowe zawieszenie aktywności społecznej (kilka badanych podmiotów).

Działania organizacji

Warto podkreślić, że organizacje i inicjatywy objęte niniejszym badaniem były bardzo zróżnicowane pod względem realizowanych działań. Prezentują one szeroki zakres ofert zarówno dla osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, jak i skierowanych do szeroko rozumianego społeczeństwa przyjmującego. W swojej działalności organizacje pozostają zazwyczaj autonomiczne, samodzielne. Kierunek realizowanych działań wyznaczają cele statutowe organizacji. Wybrane cele są zaprezentowane poniżej:

- upowszechnianie praw człowieka
- budowa i wsparcie społeczeństwa obywatelskiego
- wsparcie procesów demokratyzacji i transformacji politycznej w krajach pochodzenia
- przeciwdziałanie dyskryminacji, postawom nietolerancji, ksenofobii, rasizmu
- wsparcie integracji społecznej i budowy dialogu społecznego
- całościowe wsparcie specjalistyczne
- zatrudnienie, aktywizacja zawodowa i wsparcie grup narażonych na marginalizację oraz ze szczególnymi potrzebami w zakresie adaptacji w nowym kraju zamieszkania
- zachowanie tożsamości kulturowej, języka, religii oraz kultywowanie tradycji i kultury

Główny obszar zaangażowania stanowią działania na rzecz wsparcia integracji wewnętrznej i adaptacji osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Realizowane są ponadto działania na rzecz pogłębienie dialogu międzykulturowego. Część organizacji stawia sobie za cel wsparcie również innych grup społecznych zagrożonych wykluczeniem, prowadząc na przykład akcje czy kampanie na rzecz osób w wieku senioralnym czy osób z niepełnosprawnością.

Znaczna część działań jest realizowana nieodpłatnie. Wyzwaniem w tym zakresie pozostaje zależność realizacji działań od okresu trwania projektów i możliwości finansowych.

Na podstawie badania zidentyfikowano działania:

- kulturalno-oświatowe oraz na rzecz inkluzji społecznej,
- na rzecz zapobiegania dyskryminacji i uprzedzeń w kwestiach tożsamościowych (w tym tożsamości religijnej i kulturowej),
- na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego,

- rzecznicze na rzecz reprezentacji interesów wspólnoty,
- na rzecz integracji wewnątrz społeczności migranckiej, a także społeczności mniejszości narodowych i etnicznych,
- pomocowe – przez całościowe wsparcie oraz pomoc specjalistyczną,
- polityczne.

Działania kulturalno-oświatowe oraz na rzecz inkluzji społecznej

Większość organizacji realizuje działania propagujące kulturę, język, tradycje i historię kraju pochodzenia, działa na rzecz upowszechnienia dialogu międzykulturowego. W tym celu organizacje prowadzą liczne przedsięwzięcia kulturalne lub uczestniczą w wydarzeniach organizowanych zewnętrznie, takich jak festiwale, warsztaty rękodzieła i gotowania, spotkania edukacyjne, pokazy filmów, wieczory literackie. Niektóre podmioty organizują wycieczki, zapewniają wymianę studencką między uczelniami krajów. Aktywnie w tym zakresie działają między innymi organizacje ukraińskie i wietnamskie. Liczne przedsięwzięcia na rzecz upowszechnienia wiedzy na temat krajów Afryki, rodzimej kultury czy muzyki podejmuje organizacje afrykańskie.

Działania na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego

Aktywność na rzecz edukacji obywatelskiej i praw człowieka stanowi ważny obszar działań organizacji i inicjatyw objętych badaniem. Działania w tym zakresie są w dużej mierze skierowane na społeczność migrancką, szczególnie młodzież. Podejmowane działania obejmują między innymi cykle lekcji i spotkań z ekspertami i ekspertkami, liderami i liderkami opozycji politycznej na temat wartości demokratycznych, praw człowieka. Ponadto są organizowane szkoły letnie, jest utrzymywana aktywność informacyjna i publicystyczna dotycząca sytuacji w kraju pochodzenia (rozległe działania w tym obszarze podejmuje organizacje białoruskie).

Działania rzecznicze na rzecz reprezentacji interesów wspólnoty

Głównie dzięki zaangażowaniu liderów i liderek organizacje działają w imieniu poszczególnych grup osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Działania obejmują wystąpienia publiczne (w tym w mediach) oraz udział w akcjach solidarnościowych i protestach, reprezentowanie interesów i potrzeb grup migranckich w kontaktach z instytucjami administracji centralnej

i lokalnej. Ważnym aspektem są tutaj działania skupiające się na budowaniu i upowszechnianiu pozytywnego wizerunku osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, zapobieganie dyskryminacji oraz uprzedzonym przez aktywność w mediach społecznościowych czy tworzenie własnych portali informacyjnych. Liczne przedsięwzięcia z tego obszaru realizują między innymi organizacje ukraińskie, białoruskie i afrykańskie.

Działania na rzecz integracji wewnątrz społeczności migranckiej oraz mniejszości narodowych i etnicznych

Większość organizacji i inicjatyw objętych badaniem stawia przed sobą cel wzmocnienia środowiska migranckiego przez wewnętrzną integrację. Działania w tym zakresie są skierowane na wzmocnienie tożsamości grupowej, pielęgnowanie języka, kultury, tradycji i religii. Obejmują również wymiar społeczny – przez rozbudowę sieci wzajemnej pomocy wśród migrantów i migrantek. Niektóre organizacje prowadzą cykle spotkań w celu integracji i wymiany doświadczeń, na przykład dla sektora biznesu, studentów, osób represjonowanych. Przy niektórych organizacjach powstały inicjatywy na rzecz kobiet oraz szkoły weekendowe dla dzieci.

Działania pomocowe – przez całościowe wsparcie i pomoc specjalistyczną

Według opinii liderów i liderki organizacje uczestniczące w badaniu coraz częściej zapewniają całościowe wsparcie osobom z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Szczególne ważne w ofercie organizacji są konsultacje prawnicze z zakresu legalizacji pobytu i pracy, doradztwo zawodowe czy pomoc psychologiczna. Część organizacji zapewnia osobom nowo przybyłym wsparcie asystenta lub mentora w kontaktach z administracją, poszukiwaniu mieszkania oraz udzielaniu podstawowych informacji dotyczących życia w Polsce. W latach 2020–2021 tego typu działania na szeroką skalę realizowały organizacje białoruskie. Niektóre bardziej wyspecjalizowane organizacje zapewniają pomoc określonej grupie odbiorców (na przykład osobom represjonowanym, kobietom z doświadczeniem uchodźstwa, dzieciom).

Działania polityczne

Część organizacji uczestniczących w badaniu podejmuje wiele działań politycznych dotyczących kraju pochodzenia. Są to z jednej strony organizacje diasporalne, które wyrażają sprzeciw wobec władzy w kraju pochodzenia.

W tym zakresie aktywni są liderzy i liderki opozycji politycznej. Działania są skierowane na pozyskiwanie poparcia władz kraju pobytu oraz środowiska międzynarodowego na rzecz transformacji politycznej czy ograniczenia uznania autorytetu władzy w kraju pochodzenia.

Z drugiej strony aktywne są także organizacje wspierające władze w kraju pochodzenia. Zadaniem tych organizacji jest nawiązanie oraz pogłębienie współpracy między krajami pochodzenia i pobytu, organizowanie spotkań i wizyt, budowanie pozytywnego wizerunku kraju pochodzenia w społeczeństwie polskim.

Większość organizacji stara się zapewnić zróżnicowaną ofertę działań. Pod względem grupy docelowej działania organizacji i inicjatyw objętych badaniem można podzielić na:

1. Skierowane do społeczności migranckiej:

- na rzecz sieciowania i wzmocnienia integracji społeczności migranckiej,
- na rzecz aktywizacji tej grupy, w tym zaangażowania społecznego i zawodowego,
- zapewnienie całościowego wsparcia (w tym doradztwa prawnego, pomocy psychologicznej, nauki języka kraju pochodzenia oraz języka polskiego),
- zapewnienie wsparcia kryzysowego (w tym pomocy finansowej czy rzeczowej, zapewnienie miejsce noclegu).

2. Działania mainstreamowe:

- nakierowane na wzmocnienie inkluzji społecznej i dialogu wielokulturowego,
- rzecznicze – na rzecz interesów osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa oraz nagłaśniania sytuacji w kraju pochodzenia.

Wyzwania związane z realizacją wspomnianych działań organizacji i inicjatyw objętych badaniem dotyczą braku lub ograniczonej puli środków finansowych, braku możliwości zapewniania kontynuacji działań w dłuższej perspektywie oraz niewystarczających zasobów ludzkich. Większość organizacji realizuje swoje działania w ramach projektów, co wiąże się z koniecznością wprowadzenia ograniczeń co do grupy docelowej, zakresu podejmowanych przedsięwzięć oraz dostępnych narzędzi. Ponadto większość działań jest realizowana na podstawie indywidualnego oraz nieodpłatnego zaangażowania liderów i liderek lub personelu organizacji. Kolejnym wyzwaniem jest brak stałej siedziby oraz niepewność związana z wykorzystaniem lokali innych podmiotów. Część ba-

danych organizacji wstrzymała z tego powodu realizację określonych działań. Bariery dla efektywnej współpracy pozostaje także brak wzajemnej wiedzy o zakresie działania i realizowanych projektach.

Główne bariery w realizacji działań:

- Brak środków finansowych na realizację działań.
- Brak możliwości planowania działań długoterminowych.
- Utrata autonomii i ograniczenie działalności kryzysowej w wypadku działań opartych na projektach.
- Brak personelu, wypalenie zawodowe zespołu oraz liderów i liderki organizacji.
- Ograniczona rozpoznawalność organizacji i inicjatyw migranckich oraz brak regularnego mechanizmu wymiany informacji i sieciowania.

Współpraca wewnątrzsektorowa

W tej części raportu przedstawiono wyniki analizy dotyczące współpracy badanych organizacji z innymi podmiotami oraz opinie liderów i liderki na ten temat. Deklarowany przez respondentów zakres współpracy organizacji społecznych jest szeroki i obejmuje zaangażowanie podmiotów sektora społecznego, instytucji kultury, szkół, uniwersytetów, bibliotek, muzeów, samorządu lokalnego oraz innych podmiotów (między innymi gminy wyznaniowe, instytucje kraju pochodzenia). Niniejsze rozważania są jednak skupione na współpracy wewnątrzsektorowej – z organizacjami i inicjatywami migranckimi, organizacjami działającymi na rzecz osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa oraz innymi organizacjami społecznymi (na potrzeby badania do tej kategorii zaliczono organizacje społeczne, które nie spełniają kryteriów wymienionych wyżej).

Współpraca wewnątrzsektorowa jest postrzegana jako możliwość optymalizacji działań organizacji i inicjatyw objętych badaniem, a także jako szansa na rozwój oraz dotarcie do szerszej grupy odbiorców. Mimo jednak ogólnie pozytywnej opinii na temat idei współpracy większość organizacji uczestniczących w badaniu realizuje działania samodzielnie. Współpraca z innymi podmiotami ma charakter sporadyczny i krótkoterminowy, co wiąże się z licznymi wyzwaniem i barierami, które zostaną przedstawione w dalszej części rozdziału.

Zapytani o perspektywy działalności społecznej, liderzy i liderki uczestniczący w badaniu podkreślili otwartość i chęć współpracy z różnymi partnerami oraz pozytywnie ocenili wizję rozwoju współpracy długofalowej. Jednocześnie wskazali dwa podstawowe modele współpracy z innymi podmiotami społecznymi: w ramach projektów lub w ramach działań pozaprojektowych.

Głównymi partnerami organizacji i inicjatyw imigranckich są inne organizacje i inicjatywy migranckie, w tym nieformalne, oraz organizacje działające na rzecz osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Podmioty te łączy podobna misja i zbliżony zakres działań oraz – częściowo – ta sama grupa odbiorców i odbiorczyń oferowanych usług. Zakres współpracy między organizacjami migranckimi jest jednak ograniczony i oparty na prywatnej znajomości liderów i liderek. Przedstawiciele i przedstawicielki organizacji uczestniczących w badaniu podkreślili, że współpracują zazwyczaj z organizacjami o podobnym zakresie działań, kierując je do tej samej grupy docelowej. Liderzy i liderki wskazywali jednak, że ograniczona pozostaje wiedza na temat organizacji reprezentujących mniejsze wspólnoty migranckie.

Organizacje z dłuższym stażem działania są postrzegane jako ważni partnerzy merytoryczni, instytucjonalnie mocniejsi oraz dysponujący większym doświadczeniem praktycznym w trzecim sektorze. Przy tym rodzaju współpracy istotna jest możliwość wymiany doświadczeń oraz dobrych praktyk w prowadzeniu organizacji i realizacji projektów. Część podmiotów uczestniczących w badaniu skorzystało z tego typu współpracy na etapie tworzenia organizacji, pisania statutu oraz wniosków grantowych. W mniejszym zakresie realizowana jest współpraca z innymi podmiotami społecznymi. Są to głównie działania społeczno-kulturalne i edukacyjne – tematyczne i sąsiedzkie. Liderzy i liderki uczestniczący w badaniu wskazywali brak wiedzy innych podmiotów społecznych na temat zakresu działania inicjatyw migranckich oraz brak zainteresowania poszerzaniem współpracy w tym zakresie.

Współpraca w sektorze społecznym jest oparta w dużej mierze na wieloletnich kontaktach nieformalnych i osobistej znajomości oraz na wzajemnym zaufaniu liderów i liderek. Dla części uczestniczących w badaniu osób przeszkodą w nawiązaniu szerszej współpracy jest brak wiedzy o działaniach realizowanych przez inne organizacje migranckie oraz brak wymiany kontaktów wśród organizacji społecznych. Szczególnie utrudnione są działania w mniejszych miejscowościach, gdzie aktywność trzeciego sektora jest słabsza i brakuje potencjalnych partnerów do realizacji działań.

Zakres współpracy między organizacjami i inicjatywami migranckimi i uchodźczymi a innymi podmiotami społecznymi obejmuje:

- współorganizowanie wydarzeń społecznych, spotkań, warsztatów
- wspólną realizację działań w ramach projektów,
- wymianę wiedzy eksperckiej na temat sytuacji i potrzeb migrantów i migrantek
- współpracę pozaprojektową opartą na sieci wolontariuszy dostarczających pomoc migrantom i migrantkom (w tym przekierowanie osób potrzebujących wsparcia specjalistycznego)
- wsparcie i pomoc techniczną oraz logistyczną (pożyczanie sprzętu, udostępnianie lokali)
- organizację zbiórek, akcji społecznych
- wsparcie przy sprawach formalnych i rozliczeniowych (przygotowywanie dokumentów konkursowych, wniosków o granty, opracowanie statutu)]

Zakres czasowy współpracy

Większość organizacji ocenia współpracę z innymi podmiotami jako:

- nieregularną,
- krótkoterminową, w ramach poszczególnych projektów społecznych,
- sporadyczną – przez udział w wydarzeniach kulturalnych, festiwalach, warsztatach.

Zasięg terytorialny współpracy

Liderzy i liderki organizacji i inicjatyw migranckich uczestniczący w projekcie wskazali, że współpraca z innymi podmiotami ma w większości wymiar lokalny. W mniejszym zakresie występuje współpraca regionalna. Więcej organizacji diasporalnych zadeklarowało współpracę na poziomie ogólnokrajowym. W większości były to działania na rzecz integracji rozproszonych członków wspólnoty, zapewnienia wzajemnego wsparcia i działań kryzysowych oraz upowszechnienia informacji na temat sytuacji w kraju pochodzenia. Część organizacji podkreślała, że planowanym kierunkiem rozwoju ich działalności jest nawiązanie i poszerzenie współpracy międzynarodowej.

Przedstawiając swoje doświadczenia we współpracy z innymi podmiotami społecznymi, liderzy i liderki w znacznie mniejszym zakresie wskazywali współpracę w projektach czy przy aplikowaniu o granty jako partnerzy. Mimo że organizacje utrzymują dobre relacje i zapewniają sobie wzajemnie wsparcie czy współpracują przy pojedynczych inicjatywach, to jednak rzadko realizują

wspólne projekty, nie podejmują się również wspólnego aplikowania o granty. Część organizacji wskazała, że jeszcze nigdy nie miała takich doświadczeń.

Mimo pozytywnej oceny współpracy wewnątrzsektorowej badane organizacje wskazują wiele barier i wyzwań w tym zakresie. Szczególnie trudne jest nawiązanie współpracy organizacjom i inicjatywom bez dłuższego stażu i większego doświadczenia. Według opinii liderów i liderki inicjatywy i organizacje migranckie mają mniejsze szanse na wygranie konkursów grantowych. Organizacje podkreślają nierówne traktowanie i brak przejrzystych procedur konkursowych. Szczególnie dotyka to organizacje w mniejszych miejscowościach, gdzie wsparcie finansowe uzyskują zwykle wciąż te same podmioty.

Organizacje, które miały doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych projektów, jako spore wyzwania wskazały biurokrację związaną z realizacją i ze sprawozdawaniem projektów oraz trudności wynikające z podziału obowiązków i zarządzania budżetem.

Kolejnym wyzwaniem wymienianym przez liderów i liderki badanych organizacji pozostaje brak relacji partnerskich oraz nieuwzględnianie perspektywy eksperckiej organizacji i inicjatyw migranckich na etapie opracowania projektów i ich realizacji. W dużej mierze dotyczy to zakresu współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Według opinii respondentów i respondentek bariera w relacjach z tego typu organizacjami ustanawia pewną hierarchię oraz uniemożliwia otwarty dialog i współpracę. Liderzy i liderki organizacji uczestniczących w badaniach podkreślili, że ich rola często pozostaje ograniczona do realizacji określonych działań, ograniczając ich udział w procesach decyzyjnych, reprezentacji i rzecznictwie na rzecz osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Innym problemem napotkanym w tym zakresie jest ograniczone wynagrodzenie lub brak wynagrodzenia za udział we wspólnych działaniach projektowych.

Główne bariery efektywnej współpracy organizacji i inicjatyw migranckich z innymi podmiotami społecznymi:

- Brak zasobów ludzkich do efektywnej realizacji wspólnych działań oraz przeciążenie liderki i liderów bieżącymi zobowiązaniami.
- Konkurowanie o środki finansowe oraz poczucie konkurencyjności.
- Brak wzajemnej wiedzy o organizacjach i realizowanych przez nie działaniach oraz słabsza rozpoznawalność organizacji migranckich w sektorze społecznym.
- Brak zaufania do młodych organizacji.

- Brak otwartości na współpracę z młodymi organizacjami.
- Wymogi formalne konkursów oraz brak przejrzystości procedur konkursowych.
- Konflikty wewnętrzne.

Współpraca z mediami oraz komunikacja z odbiorcami działań organizacji **Narzędzia komunikacji**

Główne narzędzie komunikacji badanych inicjatyw i organizacji migranckich stanowią media społecznościowe. Większość podmiotów ma profile na Facebooku i Instagramie, aktywnie prowadzi komunikację za pośrednictwem chatów (Facebook-Messenger, Telegram), przekazując aktualne informacje dotyczące swojej działalności, realizowanych projektów i oferowanych usług, materiały dotyczące historii i kultury wspólnoty, grupy. Zapewnia ponadto wsparcie informacyjne (objaśnienia procedur legalizacyjnych, dostęp do pomocy społecznej), a także publikuje komentarze dotyczące aktualnych wydarzeń w Polsce i kraju pochodzenia.

Znacznie mniejsza liczba organizacji ma własną stronę internetową. Wiąże się to z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów finansowych oraz zaangażowania osoby odpowiedzialnej za działania komunikacyjne.

Wśród organizacji i inicjatyw zidentyfikowanych w badaniu trzydzieści dwa podmioty mają profile w mediach społecznościowych, a dwadzieścia trzy – strony internetowe

Cechą działań komunikacyjnych organizacji i inicjatyw migranckich jest zróżnicowanie językowe w zależności od odbiorców publikowanych materiałów. Organizacje zapewniające całościowe wsparcie osobom z doświadczeniem migracji i uchodźstwa oraz działające na rzecz integracji i sieciowania społeczność migranckiej są w dużej mierze prowadzone przez osoby porozumiewające się w języku danej grupy beneficjentów i beneficjentek swoich działań. Organizacje, których głównym obszarem są działania edukacyjne i społeczno-kulturalne, większość materiałów publikują w języku polskim.

Część organizacji przygotowuje także materiały informacyjne, newslettery, reportaże oraz komentarze na temat bieżących tematów dotyczących kraju pochodzenia oraz sytuacji osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Polsce.

Współpraca z mediami

Współpraca z mediami oraz działania rzecznicze organizacji są postrzegane przez liderów i liderki jako ważny czynnik:

- kształtowania debaty publicznej i obecności tematów dotyczących różnych aspektów migracji, integracji oraz sytuacji osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Polsce,
- wymiany wiedzy i doświadczenia w zakresie integracji i potrzeb poszczególnych grup,
- upowszechnienia i propagowania działań organizacji społecznych,
- docierania do różnych grup odbiorców i włączania ich w inicjatywy społeczne.

Współpraca z mediami jest postrzegana jako ważny aspekt działalności organizacji. Ma ona duże znaczenie dla wzmocnienia obecności i partycypacji społecznej osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Polsce. Za szczególnie ważne aspekty współpracy liderzy i liderki uznają przekazanie wiedzy eksperckiej oraz zapobieganie dezinformacji i zniekształceniu wizerunku osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa.

Współpraca z mediami ma charakter raczej sporadyczny. W organizacjach uczestniczących w badaniu zadaniami w zakresie komunikacji z mediami zajmują się najczęściej liderzy i liderki. Często współpraca jest oparta na bezpośredniej znajomości i zaufaniu do poszczególnych dziennikarzy i dziennikarek. Większość organizacji wskazała, że wypracowała swoją bazę kontaktów w tym obszarze.

Uczestniczący w badaniu liderzy i liderki ocenili pozytywnie współpracę z mediami lokalnymi. Znacznie gorzej jest oceniana współpraca z mediami regionalnymi oraz krajowymi. Główną barierę uczestnicy badania widzą w tym, że w ostatnich latach (szczególnie mocno od 2015 roku) temat migracji czy integracji w polskiej debacie publicznej jest przedstawiany jako problem czy wyzwanie polityczne, społeczne, ekonomiczne oraz kulturowe. Ponadto media mają skłonność do poszukiwania sensacji i powierzchownego przedstawiania tematów, bez konsultowania treści czy włączania ekspertyzy przedstawicieli i przedstawicielek wspólnot migranckich. Dziennikarzom i dziennikarkom brakuje również wystarczającej wiedzy na temat sytuacji osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Polsce oraz odpowiedniej wrażliwości, co powoduje, że publikowane materiały mogą działać na niekorzyść tych osób. Co więcej, uczestniczący w badaniu liderzy i liderki wskazali negatywne doświadczenia związane z niewłaściwym wykorzystaniem ich wypowiedzi w materiałach medialnych.

Główne bariery efektywnej współpracy organizacji i inicjatyw migranckich z mediami:

- Upolitycznienie tematu i (lub) poszukiwanie sensacji przez media.
- Brak zainteresowania ze strony mediów pozytywnymi aspektami migracji.
- Zniekształcenie wizerunku migrantów i migrantek w Polsce, w tym zwłaszcza nadużywanie wizerunku osób z doświadczeniem uchodźczym.
- Upowszechnienie narracji uprzedmiotawiających, dyskryminujących oraz ksenofobicznych.
- Skupienie uwagi mediów na ograniczonej grupie liderów i liderek organizacji i inicjatyw migranckich (i – w związku z tym – dodatkowe obciążenie tych osób) oraz brak szerszej i zróżnicowanej reprezentacji środowisk migranckich w mediach.
- Nadużycia związane ze zniekształceniem przekazu oraz instrumentalne traktowanie wkładu liderów i liderek organizacji i inicjatyw migranckich.

Wnioski końcowe

Przedstawione w raporcie wyniki badań pozwoliły dokonać wstępnej diagnozy kondycji organizacji i inicjatyw migranckich i uchodźczych w Polsce oraz przybliżyć perspektywę liderek i liderów na temat potrzeb, wyzwań i niezbędnych działań na rzecz wzmocnienia tych podmiotów w trzecim sektorze.

Warto podkreślić, że ze względu na brak danych ze strony instytucji publicznych w tym zakresie trudno jest oszacować dokładną liczbę organizacji i inicjatyw migranckich w Polsce. Wiadomo jednak, że grupa ta jest nieliczna. Widoczny jest jednak wzrost zainteresowania osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa aktywnością społeczną i zakładaniem organizacji (przede wszystkim fundacji).

Większość zidentyfikowanych organizacji koncentruje swoją działalność w dużych ośrodkach miejskich (Warszawa, Wrocław, Kraków), w trakcie badania odnotowano jednak inicjatywy rozwijane w mniejszych miastach (Olsztyn, Słupsk, Gorzów Wielkopolski). Pod względem organizacyjnym większość organizacji działa w ramach osobistego zaangażowania liderów i liderek lub nielicznego zespołu. Szczególne znaczenie ma wsparcie wspólnoty i zaangażowanie wolontariuszy.

Działania realizowane przez organizacje są skierowane do różnych grup odbiorców (osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, osób ze szczególnymi potrzebami, społeczności lokalnej, społeczeństwa polskiego).

Organizacje i inicjatywy migranckie i uchodźcze realizują wiele działań, są również otwarte na wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych (na przykład z wykorzystaniem mediów społecznościowych) oraz całościowego i specjalistycznego wsparcia grup docelowych. Dla większości organizacji wyzwaniem stanowi zapewnienie stałego zatrudnienia personelu oraz kontynuacji działań w dłuższej perspektywie.

Większość organizacji działa samodzielnie, ale współpraca jest oceniana jako pozytywny kierunek rozwoju działalności i szansa na zwiększenie grona odbiorców. Wyzwaniem dla współpracy pozostaje poczucie konkurencyjności o fundusze i brak relacji partnerskich z organizacjami działającymi na rzecz osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa oraz innymi organizacjami społecznymi.

Rzecznictwo stanowi ważny aspekt działalności organizacji i inicjatyw migranckich i uchodźczych. Wyzwaniem w tym zakresie jest mała rozpoznawalność liderów i liderki w przestrzeni publicznej i medialnej. Rozwój współpracy z mediami jest postrzegany jako szczególnie istotny warunek zmiany antyimigranckiego i antyuchodźczego dyskursu publicznego.

Podsumowując wyzwania i bariery napotymane przez liderów i liderki organizacji i inicjatyw migranckich i uchodźczych, warto podkreślić, że w dużej mierze są one zbliżone do problemów powszechnie doświadczanych przez organizacje pozarządowe w Polsce².

Szczególnie ważne pozostają tu trudności związane z zapewnieniem środków finansowych oraz stabilnych warunków zatrudnienia personelu, szeroki zakres pracy opartej na wolontariacie oraz wypalenie liderów i liderki. Należy również zwrócić uwagę na liczne kwestie, które dodatkowo utrudniają funkcjonowanie inicjatyw migranckich, a wręcz mogą spowodować rezygnację osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa z działalności społecznej i aktywistycznej. Jedną z takich trudności jest uregulowanie statusu prawnego w Polsce samych liderów i liderki oraz personelu organizacji. Niepewność i stres związane z wydłużającym się czasem oczekiwania na wyniki procedur legalizacji pobytu i pracy utrudniają zaangażowanie w trzecim sektorze. Po drugie, liderzy i liderki wskazują barierę językową, szczególnie jeśli chodzi o język urzędowy i prawniczy. W tym zakresie przeszkody dotyczą przygotowania wniosków konkursowych, spełnienia formalności związanych z wykorzystaniem grantów oraz – ogólnie – biurokracji występującej w administracji publicznej. Po trzecie, dyskurs antyimigrancki i antyuchodźczy, działania elit politycznych (szczególnie narracja islamofobiczna i ksenofobiczna) oraz szerzej rozumiany dyskryminujący dyskurs publiczny w Polsce negatywnie wpływa na możliwości rozwoju współpracy z innymi podmiotami i zwiększenia partycypacji społecznej liderów i liderki z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach.

² Raport *Kondycja organizacji pozarządowych 2021 – najważniejsze fakty* (dostępny do pobrania na stronie internetowej: <https://kondycja.ngo.pl>).

Rekomendacje

Opracowane w trakcie projektu rekomendacje są skierowane do szerokiego grona zarówno organizacji i inicjatyw migranckich i uchodźczych, jak i innych podmiotów sektora społecznego, podmiotów wspierających działania społeczne i rzecznicze oraz przedstawicieli administracji publicznej.

Zarządzanie organizacją

- zapewnienie szerokiej oferty programów wsparcia i programów szkoleniowych w zakresie przygotowania do prowadzenia własnej organizacji i pisania wniosków projektowych oraz zarządzania projektami,
- wsparcie organizacji w tworzeniu miejsc pracy i zapewnieniu zatrudnienia osobom z doświadczeniem migracji i uchodźstwa,
- utworzenie organizacji parasolowej, która zapewniłaby obsługę formalną i administracyjną organizacji i inicjatyw migranckich,
- utworzenie wspólnej platformy na rzecz wymiany doświadczeń organizacji i inicjatyw migranckich i uchodźczych,
- wsparcie organizacji w wynajmie lokali oraz we wspólnym korzystaniu z przestrzeni w ramach realizacji zadań projektowych.

Działalność organizacji

- wyodrębnienie funduszy przeznaczonych dla organizacji migranckich i uchodźczych,
- upowszechnienie systemu minigrantów (na przykład stworzenie programów wsparcia organizacji prowadzonych przez osoby ze statusem uchodźcy lub z ochroną uzupełniającą),
- zapewnienie krótkookresowych programów wsparcia przy realizacji projektu – programy zróżnicowane pod względem zakresu działań oraz poziomu rozwoju organizacji,
- wypracowanie mechanizmów wsparcia kryzysowego przy realizacji określonych działań, na przykład udostępnienie sali i pomocy logistycznej przy zbiorach, wymiana i zarządzanie akcjami wolontariuszy,
- cykliczne badanie i ewaluacja tej części sektora pozarządowego, potrzeb organizacji oraz programów wsparcia skierowanych do tej grupy podmiotów.

Współpraca wewnątrzsektorowa

- zaangażowanie grantodawców oraz innych podmiotów regulujących zasady konkursów na rzecz upowszechniania współpracy organizacji i innych podmiotów społecznych opartej na warunkach partnerstwa, wypracowania mechanizmów gwarancji współpracy dla stron realizujących wspólnie projekty, uproszczenie zasad konkursowych dla podmiotów bez większego doświadczenia w działalności oraz propagowanie współpracy z nimi,
- wzmocnienie współpracy międzyregionalnej i ogólnokrajowej,
- stworzenie grup roboczo-eksperckich, na przykład w zakresie doradztwa i pomocy osobom z doświadczeniem migracji i uchodźstwa,
- zorganizowanie forum wymiany i dialogu w celu sieciowania organizacji i nawiązywania współpracy,
- zwiększenie świadomości społecznej na temat organizacji i inicjatyw migranckich.

Współpraca z mediami oraz komunikacja z odbiorcami działań organizacji

- większa reprezentatywność migrantów i migrantek w roli ekspertów i ekspertek w mediach,
- zwiększenie rozpoznawalności istniejących inicjatyw oraz liderów i liderek reprezentujących zróżnicowane społeczności,
- upowszechnienie działań na rzecz zmiany dyskursu medialnego z dyskryminującego na włączający i uprzedmiotawiający,
- wzmocnienie i rozwój kompetencji rzeczniczych organizacji i inicjatyw migranckich,
- zwiększenie udziału organizacji przez prowadzenie portali informacyjnych i opracowanie materiałów prasowych,
- zapewnienie przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej,
- wdrożenie cykli szkoleń i warsztatów, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk między dziennikarzami i dziennikarkami a organizacjami i inicjatywami migranckimi.

Aneks

Załącznik 1. Lista organizacji uczestniczących w badaniach jakościowych

- Fundacja Adulis
- Fundacja Afryka Connect
- Fundacja Białołuś 2020
- Fundacja Centrum Solidarności Białołuskiej
- Fundacja dla Somalii
- Fundacja Inna Przestrzeń
- Fundacja Integracji i Rozwoju Cudzoziemców w Polsce, Lubuskie Centrum Kobiet na Emigracji
- Fundacja Kobiety Wędrownie
- Fundacja Kultury bez Granic
- Fundacja Nasz Wybór
- Fundacja Oko na Wschód, Klub Kobiet Imigrantek
- Fundacją Sakinah
- Fundacja Transkultura i Dialog Międzykulturowy
- Fundacja Ukraińskie Centrum Edukacyjne
- Fundacja Zuстріч
- Stowarzyszenie Białołuśni na Pomorzu
- Stowarzyszenie Interkulturalni.PL
- Stowarzyszenie Klon/ Jawor
- Stowarzyszenie Polsko-Kosowskie Kos-Pol
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Palestyńczyków w Polsce
- Spółdzielnia Socjalna Słuszna Strawa
- Port Słupsk
- Expat In Poland / wspólnota Pakistańczycy w Polsce
- Nieformalna grupa Nigeryjscy Studenci w Polsce
- Nieformalna inicjatywa wsparcia Białołuśniów w Słupsku

Załącznik 2. Ankieta online „Diagnoza inicjatyw i organizacji migranckich w Polsce”

Ankieta

Zapraszamy do wypełnienia ankiety internetowej „Diagnoza inicjatyw i organizacji migranckich w Polsce”. Ankieta stanowi pierwszy etap badań realizowanych w ramach projektu „My o nas dla Was – wiedza na rzecz organizacji migranckich”, realizowanego przez Fundację Instytut Spraw Publicznych, Fundację WOT, Fundację Kobiety Wędrownie i Fundację Kultury bez Granic z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego z funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Ankieta zawiera trzy bloki pytań i jest dostępna czterech wersjach językowych: polskim, ukraińskim, rosyjskim oraz angielskim.

Wypełnienie ankiety zajmie około dwudziestu 20 minut.

1. Profil organizacji

Prosimy o podanie kilku podstawowych informacji o inicjatywie/organizacji, którą reprezentujesz. Pod pojęciem „organizacji migranckiej” lub „inicjatywy migranckiej” rozumiemy organizację lub inicjatywę społeczną założoną i prowadzoną przez osoby z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa.

1. Forma prawna tej organizacji to:

- a) stowarzyszenie
- b) fundacja
- c) inicjatywa nieformalna (niezarejestrowana)

Inna odpowiedź (proszę uzupełnić): ...

Jeśli twoja organizacja/inicjatywa nie została dotąd formalnie zarejestrowana, prosimy o podanie powodu.

2. Rok założenia: ...

3. Siedziba organizacji/inicjatywy to:

wieś

miasto do 50 tysięcy mieszkańców

miasto od 50 tysięcy do 100 tysięcy mieszkańców

miasto od 101 tysięcy do 500 tysięcy mieszkańców

miasto powyżej 500 tysięcy mieszkańców

4. Określ główny obszar działalności (profil) twojej organizacji (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź):

a) organizacja samopomocy

b) propagowanie wymiany kulturowej/różnorodności społecznej

c) organizacja religijna

d) rzecznictwo i obrona praw człowieka

e) działalność edukacyjna

f) aktywizacja zawodowa

Inna odpowiedź (proszę uzupełnić): ...

5. Jakie działania podejmuje twoja organizacja/inicjatywa? (proszę podać przykłady projektów, inicjatyw, akcji): ...

6. Ile osób zatrudnia twoja organizacja/inicjatywa?

7. Ile osób angażuje się regularnie w działania organizacji/inicjatywy w charakterze wolontariusza/wolontariuszki?

8. Wskaż trzy główne źródła finansowania twojej organizacji/inicjatywy:

a) granty unijne

b) granty miejskie

c) granty lub programy wsparcia realizowane przez organizacje pozarządowe

d) darowizny od darczyńców indywidualnych, akcje fundraisingowe

e) środki pozyskane od partnerów biznesowych

f) prowadzenie działalności gospodarczej

g) składki członkowskie

Inne: ...

9. Kto jest głównym odbiorcą działań twojej organizacji/inicjatywy (proszę wpisać odpowiedź): ...

10. Kto jest głównym odbiorcą działań rzeczniczych twojej organizacji/inicjatywy (proszę wpisać odpowiedź): ...

11. W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami:

Wizerunek naszej organizacji jest utożsamiany z liderem/liderką.

Lider/liderka naszej organizacji jest głównym pomysłodawcą/główną pomysłodawczynią inicjatyw i projektów.

Każda osoba w organizacji może przedstawiać i inicjować własne pomysły i projekty.

W naszej organizacji panuje klarowny podział obowiązków.

W naszej organizacji nie ustalamy podziału obowiązków, każda osoba angażuje się w zależności od tematyki projektu, swoich możliwości czasowych, kompetencji i chęci.

Większość pracy w organizacji wykonuje jedna osoba.

W naszej organizacji mamy osoby odpowiedzialne za księgowość.

W naszej organizacji mamy osoby odpowiedzialne za prowadzenie profilu organizacji w mediach społecznościowych.

W naszej organizacji mamy osoby odpowiedzialne za kontakt z mediami.

zdecydowanie się nie zgadzam

nie zgadzam się

raczej się nie zgadzam

trudno powiedzieć

raczej się zgadzam

zgadzam się

zdecydowanie się zgadzam

12. Co, twoim zdaniem, stanowi największą trudność w działalności twojej organizacji/inicjatywy? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Skomplikowane procedury formalnoprawne rejestracji organizacji.

Długi czas oczekiwania na rejestrację organizacji.

Pozyskiwanie środków finansowych na realizację działań.

Pozyskiwanie środków na wkład własny na realizację projektów organizacji.

Brak doświadczenia w przygotowaniu wniosków o granty.
Rozliczanie projektów i księgowość.
Brak możliwości zapewnienia satysfakcjonujących warunków zatrudnienia dla personelu organizacji.
Nawiązanie współpracy z innymi podmiotami (organizacjami pozarządowymi, samorządami, instytucjami publicznymi).
Nawiązanie współpracy z mediami.
Wypalenie zawodowe osób zaangażowanych w działania organizacji.
Inne (proszę uzupełnić): ...

13. Jak oceniasz możliwości rozwoju organizacji/inicjatyw migranckich w Polsce:

- a) bardzo dobrze
- b) raczej dobrze
- c) średnio
- d) trudno powiedzieć
- e) raczej źle
- f) bardzo źle

2. Współpraca

Ta część ankiety zawiera pytania na temat współpracy twojej organizacji/inicjatywy z innymi podmiotami, w tym zwłaszcza z organizacjami pozarządowymi.

1. Z jakiego typu podmiotami twoja organizacja/inicjatywa współpracuje najczęściej? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Organizacje migranckie lub organizacje mniejszości narodowych i etnicznych.

Organizacje pozarządowe inne niż powyższe.

Jednostki samorządu terytorialnego.

Instytucje publiczne (na przykład biblioteki, centra kultury, centra pomocy społecznej).

Inicjatywy nieformalne.

Partnerzy biznesowi (firmy).

2. Spośród organizacji pozarządowych twoja organizacja/inicjatywa współpracuje z:

Innymi organizacjami migranckimi.
Organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych.
Innymi („niemigranckimi”) organizacjami pozarządowymi.
Inicjatywami nieformalnymi.

3. Jak ogólnie oceniasz środowisko organizacji pozarządowych w Polsce?

przyjazne
neutralne
nieprzyjazne

4. Czy twoja organizacja/inicjatywa należy do sieci/koalicji organizacji pozarządowych?

tak
nie

5. Współpraca twojej organizacji/inicjatywy z innymi organizacjami pozarządowymi ma wymiar (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź):

lokalny
regionalny
ogólnokrajowy
międzynarodowy

6. W jakim stopniu zgadzasz się z poniższym stwierdzeniem?

Jesteśmy zainteresowani nawiązywaniem długofalowej współpracy.

zdecydowanie się nie zgadzam
nie zgadzam się
raczej się nie zgadzam
trudno powiedzieć
raczej się zgadzam
zgadzam się
zdecydowanie się zgadzam

7. Jakich obszarów dotyczy twoja współpraca z innymi z organizacjami pozarządowymi? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Działania rzecznicze, przygotowanie stanowisk, petycji.

Wspólne aplikowanie o granty.
Wspólna realizacja akcji doraźnych (debaty, warsztaty).
Wspólna realizacja projektów.
Upowszechnianie wiedzy eksperckiej, działania edukacyjne.
Udostępnienie lokali.
Wsparcie techniczne, logistyczne.
Wspólne akcje fundraisingowe.
Wymiana doświadczeń.

8. Jak myślisz, co stanowi główną barierę w rozwoju współpracy z między organizacjami pozarządowymi? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Brak wzajemnej wiedzy o zakresie działań i celach organizacji.
Niechęć do współpracy z organizacjami migranckimi.
Brak wystarczającej wiedzy działaczy i działaczek organizacji pozarządowych na temat migracji i integracji.
Niechęć do nawiązywania współpracy z organizacjami z krótkim stażem w trzecim sektorze.
Rywalizacja o środki finansowe.
Krótki okres na realizację projektów grantowych.
Skomplikowane procedury dotyczące realizacji i rozliczania projektów.
Brak zaufania.

9. W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami?

Z mojej obserwacji i z mojego doświadczenia wynika, że organizacje pozarządowe są otwarte na współpracę.

Z mojej obserwacji i z mojego doświadczenia wynika, że organizacje pozarządowe postrzegają siebie nawzajem jako konkurencję i nie są otwarte na współpracę.

zdecydowanie się nie zgadzam

nie zgadzam się

raczej się nie zgadzam

trudno powiedzieć

raczej się zgadzam

zgadzam się

zdecydowanie się zgadzam

10. W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami:

Skutecznym rozwiązaniem na rzecz wzmocnienia współpracy między organizacjami pozarządowymi może być:

- organizowanie przez grantodawców kampanii propagujących współpracę między organizacjami pozarządowymi,
- zwiększenie świadomości społecznej na temat organizacji i inicjatyw migranckich,
- cykliczne organizowanie warsztatów z zakresu formalnoprawnych podstaw działalności czy działań rzeczniczych,
- stworzenie sieci zrzeszającej organizacje migranckie oraz inne podmioty trzeciego sektora,
- zwiększenie rozpoznawalności mojej organizacji.

zdecydowanie się nie zgadzam

nie zgadzam się

raczej się nie zgadzam

trudno powiedzieć

raczej się zgadzam

zgadzam się

zdecydowanie się zgadzam

3. Działania rzecznicze i współpraca z mediami

Ta część ankiety zawiera pytania na temat aktywności rzeczniczej (przez którą rozumiemy działania mające na celu między innymi upowszechnianie informacji o sytuacji migrantów i migrantek w Polsce, kampanie społeczne, kampanie edukacyjne) i doświadczeń we współpracy z mediami.

Czy twoja organizacja/inicjatywa ma swój profil w mediach społecznościowych?

tak

nie

Czy twoja organizacja/inicjatywa prowadzi portal informacyjny?

tak

nie

Czy twoja organizacja/inicjatywa współpracuje z mediami?

[Jeśli twoja odpowiedź na powyższe pytanie brzmi „tak”, przejdź do pytań 4–6. Jeśli twoja odpowiedź na powyższe pytanie brzmi „nie”, przejdź do pytania 7].

4. W jaki sposób twoja organizacja/inicjatywa nawiązuje współpracę z mediami? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Przygotowujemy i rozsyłamy newsletter.

Mamy listę kontaktów do dziennikarzy/dziennikarek, do których kierujemy informacje.

Dziennikarze/dziennikarki sami zwracają się do nas z prośbą o komentarz.

5. Jak często twoja organizacja/inicjatywa współpracuje z mediami lokalnymi, regionalnymi, ogólnokrajowymi, zagranicznymi? Zaznacz odpowiednie pole:

media lokalne

media regionalne

media ogólnokrajowe

media zagraniczne

współpraca regularna

współpraca co pewien czas

współpraca sporadyczna

z tego typu mediami NIE współpracujemy

trudno powiedzieć

6. Jak oceniasz współpracę twojej organizacji/inicjatywy z mediami?

a) bardzo dobrze

b) raczej dobrze

c) średnio

d) trudno powiedzieć

e) raczej źle

f) bardzo źle

7. Co, twoim zdaniem, utrudnia współpracę z mediami? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Brak wiedzy na temat migracji, integracji, społeczności migranckich w Polsce.

Upolitycznienie tematu migracji.

Zainteresowanie tematem tylko przy pojawieniu się jakiegoś problemu.

Zniekształcenie wizerunku migrantów i migrantek w Polsce.
Brak zaufania.

8. W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami:

Skutecznym rozwiązaniem na rzecz wzmocnienia współpracy z mediami mogą być następujące działania:

- kampanie społeczne i edukacyjne na rzecz zmiany dyskursu medialnego na temat migracji, integracji, społeczności imigranckich,
- prowadzenie warsztatów i szkoleń dla dziennikarzy/dziennikarek na temat migracji, integracji, społeczności imigranckich w Polsce,
- wzmocnienie potencjału rzeczniczego organizacji imigranckich,
- zatrudnienie przez media lub nawiązanie współpracy z dziennikarzami/dziennikarkami z doświadczeniem migracji.

zdecydowanie się nie zgadzam

nie zgadzam się

raczej się nie zgadzam

trudno powiedzieć

raczej się zgadzam

zgadzam się

zdecydowanie się zgadzam

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Wyniki badań zostaną przedstawione w raporcie na temat obecnej sytuacji organizacji i inicjatyw migranckich działających w Polsce. Szczegółowe informacje o projekcie „My o nas dla Was – wiedza na rzecz organizacji migranckich”, podmiotach, które realizują ten projekt, oraz jego kolejnych etapach można znaleźć na stronie internetowej: <https://www.isp.org.pl/pl/projekty/my-o-nas-dla-was-wiedza-na-rzecz-organizacji-migranckich> oraz na profilu w Facebooku: <https://www.facebook.com/My-o-nas-dla-Was-Wiedza-na-rzecz-organizacji-migranckich-106460624986398>.

O autorce

Kseniya Homel – ekspertka Instytutu Spraw Publicznych, badaczka Ośrodka Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego, doktorantka socjologii Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Absolwentka Instytutu Stosunków Międzynarodowych oraz Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego. Przygotowuje rozprawę doktorską na temat samoorganizacji kobiet z doświadczeniem migracji. Uczestniczy w licznych badaniach w zakresie polityk publicznych, polityki migracyjnej i integracyjnej, roli diaspor w kraju przyjmującym.